doet aan het booze zeggen van Elihu: „Laat ons kiezen voor ons, wat recht is; laat ons kennen onder ons, wat goed is" —, daar zijn er onder waar een gereformeerde ethicus het met den lutherschen Theoloog volkomen over eens is. Een theologische ethiek moet, om dit haar karakter niet te verliezen en dan voor de dogmatiek gevaarlijk te worden, zich gronden op de dogmatiek, en het geweten is nu eenmaal niets minder maar ook niets meer dan de drang in den *zondaar* tot zedelijke zelfbeoordeeling naar de norm van de hèm bewuste zedewet.

Maar ik heb het hier nu niet over ethiek.

v. Veen dan vertelt verder wie Claus Harms is geweest. Van zijn vrome, tegen het rationalisme fel gekante ouders; van den tijd toen hij werkte op den molen van zijn vader, daarna boerenknecht werd en eerst op zijn negentiende jaar ging studeeren. Vertelt van zijn verblijf aan de Universiteit te Kiel, waar hij drie jaren studeerde en hoe hij in 1802 zijn examen aflegde ter toelating tot den Heiligen Dienst.

Maar van Veen vertelt ook van Harms zieleleven. Hoe hij aan de Universiteit eerst onder den invloed van het Rationalisme was gekomen; hoe het lezen van Schleiermacher's *Reden über die Religion* hem daarvan wel terugbracht, maar hij toch in de door hem gelezen preeken van Schleiermacher niet vond: „het brood voor zijn ziel waardoor het leven gesterkt kan worden." Dan komt het treffend verhaal van Harms zieleworsteling, en hoe, zooals van Veen het uitdrukt, „de Heer hem door de Heilige Schrift leidde tot meerder kennis der waarheid en dieper geloof". „De oude leer der Kerk, vroeger door hem verworpen en bestreden, werd steeds meer door hem erkend als uitdrukking der openbaring Gods, en in de belijdenis der Kerk vond hij bij toeneming de verklaring van wat zijn hart geloofde". Dan wordt ons Harms geteekend als predikant, eerst te Lunden en dan te Kiel.

Met groote piëteit beschrijft Prof. van Veen ons den zielenzorger en den prediker, den zielenzorger ook der studenten in Kiel. Op deze bladzijden staan wetenswaardige dingen omtrent Harms wijze van prediken. De beroemde schets van zijn Nieuwjaarspreek: „Ik wensch u vrede met Hem, die boven u is; met wat binnen in u is; met hen, die rondom u zijn" — wordt op p. 40 gememoreerd. Harms *Pastoraltheologie* nog in 1896 herdrukt, zien wij in de Maandagavond samenkomsten met de studenten, waarvan ons op p. 50 wordt verhaald, ontstaan. Deze biographie vervult met sympathie voor den *natuurlijken* prediker, den trouwen pastor, den moedigen kampvechter voor de rechtzinnigheid, al voegt ook Harms: „geen prediker, die niet tegelijk priester is, geen kerk zonder priesters", niet geheel in ons bewustzijn met de voorstelling van het algemeene priesterschap. Zijn biograaf doet ons met Harms medevieren den blijden dag van zijn 25-jarig jubileum als predikant te Kiel; doet ons met hem lijden in de droeve dagen, als hij straks èn het gezicht zijner oogen èn zijn lieve, trouwe echtgenoote verliest; doet ons zien de heerlijkheid van het zaligmakend geloof, als hij ons brengt aan het sterfbed van dezen zoo machtigen en toch in alles zoo *eenvoudigen* christen.

Harms, *Lebensbeschreibung, verfasset von ihm selber, Kiel* 1851, een boek waarvan *M. Cohen Stuart* ten ontzent in 1852 een vertaling gaf, is bij deze studie de hoofdbron van Dr. van Veen geweest.

De mij hier toegestane plaatsruimte dwingt mij over de andere drie studies korter te zijn.

In August Neander teekent van Veen ons den geboren Jood *David Mendel*, die toen hij tot het Christendom overging, zijn voornaam met de drie voornamen zijner drie christelijke vrienden, zijn geslachtsnaam met dien van Neander d. i. Nieuwman verwisselde.

De invloed van Plato op den jongen Mendel, en het woord van een zijner vrienden: „Dat alles kunt gij nog veel mooier en juister lezen bij den Apostel Johannes" — een woord, dat hem zoo diep in de ziel zonk; de lezing van Schleiermacher's Reden, worden vermeld.

van Veen wijst dan, sober en waar, op een lacune in onze kennis van Neanders innerlijk leven. David Mendel was door dit alles gebracht tot aan den drempel van het Christendom. Straks heeft ook hij in Christus alleen de zaligheid gevonden. Wat daar tusschen ligt, „het middel dat de Heer gebruikt heeft ten einde den beslissenden stap te doen, kennen wij niet" (p. 84).

De studie gaat verder over Neander als hoogleeraar te *Berlijn*, waar hij aan de nieuwe universiteit naast Schleiermacher, de Wette en Fichte, straks naast Hegel, Ritter, Ranke en Stahl, als kerkhistoricus arbeidde. Zooals van dezen biograaf te wachten is, wordt hier vooral de groote beteekenis van Neander als kerkgeschiedschrijver, en dat in fijne trekken, geschetst. Ook voor de kennis van het milieu van het universitaire Berlijn uit de eerste helft der vorige eeuw zijn deze bladzijden leerrijk.

Een kleine opmerking zij mij hier vergund. Krummacher heeft Neander genoemd een „kerkvader" uit de 19e eeuw.

Prof. v. Veen accepteert dit.

Mij wil het echter voorkomen, dat waar juist het karakteristieke van de *Patres* Ecclesiae ligt in wat zij voor de formatie van het dogma hebben gedaan, en dat wel in onderscheiding van de *Doctores*, die het verder uitwerken, de naam van *Kerkvader* voor Neander minder past.

De derde studie gaat over Adolphe Monod den Franschman met zijn fijn besnaard gemoed, den keurigen prediker, wiens preeken door een vorig geslacht, ook ten onzent, zijn genoten; prediker ook op zijn krankbed dat eens zijn sterfbed zou worden. Hoe Monod, de melancholische, de zoekende, eindelijk te Napels, waar hij een kleine Fransche gemeente dient, zijn Heiland vindt, wordt ons hier geteekend. van Veen verhaalt dan, heel sympathiek, van Monod's strijd als predikant te Lyon met zijn rationalistische gemeenteleden; en van zijn schitterenden en gezegenden arbeid als prediker aan het Oratoire te Parijs.

De laatste studie gaat over den onder ons volk meer bekenden Spurgeon. Deze prediker van „singuliere gaven", deze man zonder academische opleiding en toch zoo rijk bekwaamd, wordt ons niet alleen als prediker in zijn Tabernakel, maar ook als schrijver en als arbeider op het gebied van de inwendige zending beschreven. Als Baptist, maar ook als overtuigd Calvinist wordt deze krachtmensch hier naar waarheid geteekend.

Uit een oogpunt van literaire kunst zijn deze „levensbeelden" nu niet het hoogste in dit genre. Jorissen, Pierson of Busken Huet zouden het anders gedaan hebben. Het boek, soms ietwat mat van stijl, werkt minder op uw verbeelding, dan wel op uw verstand en uw hart. Populair van toon, zit er echter degelijke geleerdheid achter.

Het voortdurend gebruik van *Heer* in plaats van *Heere* doet mijn taalgevoel onaangenaam aan.

Uit de Pers.

Dr. Van Lonkhuyzen die wel eenige neiging schijnt te gevoelen om als censor morum — we zeggen maar niet: zedemeester, want dat woord heeft een hatelijken klank — de kleine vossen uit onzen kerkelijken wijngaard te vangen, heeft het pas in *Hollandia* over een nieuwen misstand gehad, het „preeken gaan op beroep."

Voor candidaten vindt hij dat volkomen geoorloofd, maar voor predikanten die reeds een gemeente bezitten, keurt hij het af.

Het opkomend kwaad dat ik bedoel is het preeken op beroep, zooals dat er tegenwoordig naar toe begint te gaan. Kan dat een kwaad, een spel genoemd worden? Die ons kerkelijk leven kent zal moeten toegeven, dat het wezenlijk niet zelden veel op een spel begint te gelijken. De inzet is dan de vacante gemeente, de spelers de predikanten die op beroep komen preeken, de eene zoekt soms al met meer handigheid dan de andere het spel te winnen. Of wil men het anders, de vacante gemeente is de begeerde maagd, hare liefhebbers zijn vele. Twintig, dertig predikanten coquetteeren met haar, om haar liefde te winnen. Door den overvloed van predikanten en het gering getal der openkomende grootere gemeenten, is dit een kwaad dat hand over hand toeneemt, en dat mij toch voorkomt niet gevoed, maar zooveel mogelijk voorkomen of tegengegaan moet worden.

Waarom?

1e. Deze wijze van doen is nadeelig voor de kerken. De vacante gemeente hoort soms dertig, veertig predikanten achter elkander (mij kwam ter oore van een kerk waar men nu een groslijst van 52 (twee en vijftig) gehoorde en geschikt geachte predikanten had) en daaruit moet een keuze gedaan. Het gevolg is meer dan eenmaal hopeloose partijschappen en verdeeldheid. De een in de gemeente zegt: ik ben van Apollos, de ander: ik van Paulus, de derde ik van Cefas. Allen hebben zij iets voor. Lang reeds voordat de kerkeraad een nominatie heeft gemaakt, begeert, vraagt, oordeelt deze strooming in de gemeente dezen, gene strooming genen predikant. De kerkeraad is niet vrij meer in zijn doen. Men moet ten slotte zoowat alle stroomingen zien te believen, en de arme beroepene heeft alle kans straks aan geen enkele strooming te behagen. Men keurt hem naast dengene dien men zelf in zijn gedachten had. Niet lang geleden zeide mij een broeder uit een vacante gemeente in een Geldersch stadje in vollen ernst, »dat de Heere hem en zijn medemanslidmaten toch een zware taak opgelegd had om van al die predikanten te keuren welke de beste was". Er hadden er reeds een twintig gepreekt en nog altijd ging en gaat de stroom daar door. Zoo komt men dan Zondags ter kerk niet meer om het Woord Gods te hooren, maar om den mensch te hooren, te keuren, te oordeelen. Men voedt zoo beginselen in de gemeente, die niet naar den eisch van het heiligdom des Heeren zijn. De eenvoudigheid van het hooren van het Woord Gods is weg.

2e. Ook daarin is deze wijze van doen nadeelig voor de kerken, omdat men een eenvoudigheid in 't leven roept, die zich wreken moet. Men gaat te uitsluitend op een enkele predikatie (misschien een »stokpaardje") en de uiterlijke gaven af. Deze laatsten mogen gewis niet ontbreken, en met name in een grootere stad niet, maar zij zijn toch niet een en al in een »herder en leeraar" van de kudde Christi. En voorts, menschen die buitenshuis zoo lief zijn, zijn thuis niet zelden lastige tiranniën.

3e. Deze wijze van doen is niet minder schadelijk voor de predikanten. Dat een geheele reeks achter elkander in een vacante gemeente op beroep gaan preeken is beneden hun waardigheid. Dat proponenten op beroep gaan preeken ligt in den aard der zaak; zij »proponeeren", tegenwoordig schijnen ongeveer alle predikanten te proponeeren. Zij »liebäugeln" met een andere gemeente, terwijl zij er een hebben. 't Is geestelijke prostitutie van zich zelven en overspel tegelijk. Het kan niet anders dan de begeerte naar een andere gemeente opwekken en ontevredenheid met eigen gemeente nalaten.

En welke gevaren voor onoprechtheid, voor gekunsteldheid, voor het om menschen te behagen brengt het niet met zich! Er zijn er die we gekend hebben als geen zertje gemoedelijkheid in hun geheele bestaan te hebben en die men in een vacante »gemoedelijke" gemeente zeer »gemoedelijk" kan hooren preeken; of die, hoewel nog in jeugdige kracht, spreken als waren zij stokouden; of die, hoewel gezond of vroolijk van aard, kermen alsof zij ik weet niet aan welke verborgen maagkwaal lijdende waren. Zeker, de kleuren in deze teekening zijn te dik; maar dat er geen voorbeelden van te vinden zijn die iets van deze teekening hebben, zal men niet kunnen ontkennen, in elk geval het gevaar is er in het preeken op beroep, dat men een dienaar van menschen wordt, dat men effect zoekt te bejagen. Te goddeloozer naar mate men vromer preekt en godzaliger zich voordoet. En dan noemde ik nog niet de rhetorische kunstgrepen, welke meer berekend zijn op effect bij de hoorders, dan op bediening van het Woord Gods.

Zeker, in het Herv. Kerkgenootschap treft men nog andere dingen aan. Al is daar het preeken op beroep in de reglementen verboden, daar vraagt men een predikant of biedt men zich aan ter verandering van standplaats in de *Kerkelijke Courant* of andere bladen, alsof het koophandel ware. Om niet te spreken, hoe men daar soms zijn overtuiging verkracht en de goê-gemeente bedriegt met woorden waaronder men zelf iets geheel anders verstaat, gelijk nog dezer dagen bleek uit hetgeen zeker Haagsch predikant in 't licht gaf; maar in de Gemeente des Heeren mag, zij 't al niet wat de waarheid betreft, dan toch ook niet wat de voorstelling der waarheid en de wijze van optreden betreft, van jagen naar effect, van eenigen onheiligen menschendienst sprake zijn.

4e. En wat moet het gevolg van dit preeken op beroep voor de eigen gemeente zijn van hem die er op uitgaat? Moet het niet de liefde kwetsen, zoo niet breken, en moet het niet den band tusschen zulk een predikant en zijn gemeente los maken? Een predikant mag terecht liefde en trouw van zijn gemeente eischen, maar men geve die ook allereerst zelf.

En nu weet ik wel, dat men hetgeen ik in bovenstaande schreef niet mag generaliseeren. Lang niet alle gevallen van het preeken op beroep zijn zoo. Maar even waar is, dat het hoe langs zoo meer den boven geteekenden weg opgaat. Vooral voor onze jongeren, waarbij er velen zijn die na een paar jaar ergens gestaan te hebben wel gaarne een grootere gemeente zouden wenschen, liggen hier gevaren. In 't algemeen moeten we ons dunkt me mijden voor den schijn alsof wij, jongeren, de oudere predikanten, die de hitte van den strijd gedragen hebben, op zij dringen. Het schijnt mij een misstand toe, als de ouderen in 't vergeetboek raken en de jongeren van de eene plaats naar de andere vliegen. Maar voorts komt mij heel dat preeken op beroep zooals het thans meer en meer geschiedt, voor een kwaad te wezen. Kerkeraden, brengt de predikanten niet in verzoeking, bedenkt, dat zij ook menschen, vol van zwakheid zijn, dat ook in hun hart de zaden van alle boosheid liggen, ook van begeerlijkheid, ijdelheid, zucht naar menschenbehaging. En ook dat niet alle predikantenkarakters even sterk zijn. Collega's, laat ons ons niet langer laten leenen voor zulk een exploitatie. Tweemaal heb ik me laten verlokken in afgeloopen zomer en najaar ook zulk een uitnoodiging op te volgen, ik heb toen genoeg gezien en gehoord. De uitnoodigingen die ik nog ontving, heb ik nu afgeschreven, of reeds een enkele die ik aangenomen had weer opgeschreven. Ik doe er niet meer aan mee. Ik zie er kwaad in, of stijving van een kwaad.

Wat dan?

Het radicaalste zou wel zijn, gansch het preeken op beroep af te schaffen. Dat de kerkeraden weer gaan »hooren". Dan vinden zij de predikanten thuis, in hun gewone doen. Dan weten zij wat zij aan hen hebben. En meent men, dat ook de gemeente een predikant hooren moet, welnu, men verzoeke dan daarna twee of drie predikanten die men op zijn reis geschikt voor de gemeente gevonden heeft, liefst in een weekbeurt op te treden, zonder dat nochtans die enkele predikatie beslist, maar de gemeente meer op het advies van haar kerkeraad afga. Maar in geen geval late men in een vacature welke soms maanden en maanden gerekt wordt, geheele reeksen van predikanten »ter keuring" optreden. Men behelpe zich in dien tijd dan liever met emeriti predikanten, met de classispredikanten vooral (waartoe dienen de vacatuurdiensten?) met predikanten uit grootere stadsgemeenten, zoo de vacante kerk een kleinere is, met preeklezen enz. De vacature zal dan niet zoo lang duren.

En voor ons predikanten kan, indien men niet op beroepen jaagt, maar wezenlijk voor zijn geweten meent van gemeente te moeten verwisselen, zulk een uitnoodiging van een kerkeraad die ons thuis hoorde, en in ernst er over denkt ons te beroepen, niet zoo bezwaarlijk zijn als de wijze waarop wij nu door sommige vacante kerken gebruikt worden.

Staakt dat spel.

Dat onze Justus van Effen met wat sterksprekende kleuren schildert, kan geen kwaad. Er is hier metterdaad een misbruik, dat afgekeurd dient te worden. En als er brand is, moet ge 't uw buurman niet al te kwalijk nemen, zoo hij wat hard aan de bel trekt.

Officieele Berichten.

De classe Brielle bericht aan de Kerken, dat zij in hare Vergadering van 14 Febr. l.l. tot correspondent heeft benoemd *Ds. A. Delfos* te Hellevoetsluis, bij wien het adres der classe is.

Korte Notulen van de Vergadering der classe Brielle, gehouden 14 Febr. 1907.

Namens de roepende Kerk wordt door Ds. Delfos deze 1e Vergadering der nieuwe classe Brielle op de gebruikelijke wijze en met een korte toespraak geopend.

De gewone werkzaamheden hebben achtereenvolgens plaats.

Aan de classe Harderwijk zal aangaande de schorsing van een D. d. W. nadere inlichtingen worden gevraagd.

Voor de behartiging der belangen van Duisburgs Kerk wordt Ds. Kob aangewezen.

Daar de wijziging der classe nieuwe benoeming van alle deputaten heeft noodig gemaakt, wordt daartoe overgegaan.

Door een der Kerken wordt gevraagd, of aan een jongen van 13 jaar, buiten echt geboren, wiens moeder geen lid der gemeente is, doch wiens overleden grootmoeder, volgens gerucht, eene geloovige vrouw zou zijn geweest, en die nu door zijne moeder aan een lid der gemeente is afgestaan, de Kinderdoop mag worden bediend? Nadat deze zaak door de afgevaardigden der betrokken Kerk nader is toegelicht, spreekt de Vergadering als hare meening uit:

Aangezien het ver van zeker is, dat bedoelde jongen als Kind des Verbonds kan worden aangemerkt, en hij, met het oog op zijn leeftijd, niet meer tot de „onbewuste" leden der gemeente kan worden gerekend, dient met den Doop te worden gewacht, tot hij naar het oordeel des Kerkeraads een welbewuste en goedgemeende Belijdenis des Geloofs kan afleggen.

Na nog een tuchtzaak en minder belangrijke aangelegenheden te hebben behandeld, wordt de Vergadering op de gebruikelijke wijze gesloten.

Namens de classe voornoemd:
A. Delfos, *Act.*

Kort verslag van de vergadering der classis Zwolle, gehouden den 7den Februari 1907.

1 De praeses opent de vergadering op de gebruikelijke wijze.

2. Moderamen: Ds. Schuurman praeses, Ds. Dwarshuis assessor en Ds. Kuijvenhoven scriba.

3. De 18 kerken zijn wettig vertegenwoordigd. Een drietal brengt instructies ter classis.

4. De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

5. Ingekomen stukken:

a. Een schrijven van de cl. Utrecht, inhoudende, dat de dienaar des Woords van d. B van zijne gemeente is losgemaakt.

Inlichtingen zullen worden gevraagd.

b. Een schrijven van de cl. Harderwijk, inhoudende dat de dienaar des Woords van N. is geschorst.

Met leedwezen voor kennisgeving aangenomen.

c. Een schrijven van br. d. W. uit V.

Met leedwezen voor kennisgeving aangenomen.

6. Praeparatoir examen van den heer Voerman, theol. cand. aan de V. U. Tekst Micha 5 : 6; exegese O. T. Micha 5; exegese N. T. 1 Tim. 2.

Met algemeene stemmen wordt hij beroepbaar gesteld in de Geref. kerken.

7. De classicale quaestor, de deputaat voor de kas der em. pred., pred. wed. en weezen en die voor de hulpbeh. kerken binnen de cl. brengen verslag uit van den stand hunner kas.

Boeken en stukken worden nagezien en in orde bevonden.

8. Eene comm. wordt benoemd, bestaande uit Ds. Westerbeek v. Eerten, Ds. Wolsink en br. v. d. Vegte, om den stand van zaken te Zandbelt en Schutsloot te onderzoeken.

9. Aan de kerk van Kampen wordt advies gegeven in een tuchtzaak.

10. Na breede gedachtenwisseling wordt het volgende voorstel aangenomen:

„De Partic. Synode besluite, dat voortaan van de alumni (van de kas voor de opleiding tot den dienst des Woords) dan weer een aan de Theol. School te Kampen en dan weer een aan de Theol. Fac. der V. U. zal studeeren."

11. Vacatuurbeurten van 10 Maart tot 19 Mei worden geregeld.

12. Rapport der gehouden kerkvisitatie wordt door de betrokken deputaten uitgebracht.

Over 't algemeen is er stof tot dank.

13. De deputaat voor de zending doet mededeelingen over den arbeid op Soemba.

14. De verschillende deputaten der classis worden gecontinueerd.

15. Roepende kerk voor de volgende vergadering is Staphorst en praeses Ds. Tonkens.

16. De vergadering wordt met dankgebed bij monde van den assessor gesloten.

Namens de classis,
V. K. Kuijvenhoven, *h. t. scriba.*

Buitenland.

Duitschland. Een staartje van de zaak-César.

De zaak-César, wiens beroep naar de gemeente Dortmund door het Koninklijk Consistorium niet werd goedgekeurd, blijft in Duitschland aan de orde, ook nadat het hoogste kerkbestuur der Pruisische landskerk dit niet approbeeren door een „Entscheidung" tot een voldongen feit heeft gemaakt. César werd geweerd wegens onrechtzinnigheid; een man van zijne gevoelens kon de Pruisische landskerk niet dienen, zoo gaf de *Oberkirchenrath* te kennen. Maar dit neemt niet weg, dat een 147 predikanten van genoemde kerk, die allen hun ambt nog bekleeden, aan het hoogste bestuurscollege hebben te kennen gegeven, dat zij in hoofdzaak met den predikant César overeenstemmen, en dat zij ook voortaan bij hunne ambtelijke werkzaamheid dit standpunt zullen blijven innemen, overtuigd als zij zijn, dat zij op die manier het Evangelie het best dienen.

Wij houden er ons van overtuigd, dat deze 147 predikanten zoo stout durfden optreden, omdat de beslissing van het hoogste kerkbestuur in de zaak-César ja en neen tegelijk bevat. Wij wezen er in dit blad op, dat, schoon de „Opperkerkeraad" te kennen gaf, dat hij een man als César, die zoo onomwonden zijn negatieve gevoelens uitsprak, niet wilde, ditzelfde lichaam tegelijk aan het Koninklijk Conservatorium van Rijnland en Westfalen een berisping toediende, omdat het, toen het eene samenspreking met César hield, uitsluitend had onderzocht hoe deze over de belijdenis der kerk dacht. Hiermede liet dit hoogste kerkbestuur feitelijk de belijdenis der kerk los, en daarom verwondert het ons niet, dat een groot aantal moderne predikanten zich met César homogeen verklaarden.

De Philippino's, of de bewoners der Philippijnsche eilanden, kwamen na den oorlog met Spanje onder de heerschappij der Vereenigde Staten van Noord-Amerika. Zij hadden allen in naam tot de Roomsche kerk behoord. Toen echter de Spaansche heerschappij op de Philippijnsche eilanden had afgedaan, meenden velen dat het oogenblik gekomen was, om ook met de Roomsche kerk te breken. Men was toch vrij geworden, en hetgeen onder de Spaansche heerschappij ondenkbaar geworden was, geschiedde nu. Er werd eene onafhankelijke Philippijnsche kerk gesticht.

Deze nieuwe kerk gevoelde behoefte aan een nieuwe belijdenis, zeker overtuigd van de waarheid, dat geen kerk zonder belijdenis kan bestaan. Daarom werd het plan opgevat, de belijdenis der nieuwe kerk in het licht te zenden, welke bestaan zal uit twee deelen; het eerste heet: „Het laatste Evangelie" en het tweede: „De ceremonie van het Avondmaal of de Mis." Twee en dertig bladzijden zijn daarvan nu gedrukt en de wereld ingezonden. Zij bevatten de approbatie van den aartsbisschop Aglipay en zijn bisschoppelijke raadgevers, een voorwoord in 26 paragrafen van het Philippijnsche Evangelie.

De aartsbisschop wekt de priesters op tot getrouwe opvolging van de voorschriften. Ieder moet zich beijveren eene vertaling te bezorgen van de belijdenis, in het dialect van de plaats waar hij zich bevindt, „opdat het publiek het zal mogen hooren en verstaan de zuiverheid van onze leer. In plaats van de levens der heiligen en het gebedenboek, moet men des avonds het evangelie van dien dag lezen, het overdenken, en zijn best doen om in practijk te brengen de hemelsche leeringen van den Goddelijken Meester."

De titel luidt als volgt: „Het tot eenheid gemaakte Evangelie, gezuiverd van ketterijen en andere bijvoegselen, en saamgesteld uit de geschriften van Mozes, de profeten en de apostelen." En dan wordt verder de verklaring afgelegd:

„Wij hebben tijd noch moeite gespaard om in de beste bibliotheken van Europa onderzoek te doen; ook besteedden wij veel geld voor het aanschaffen van honderden boekwerken van alle oude en nieuwe scholen en secten, die wij oordeelden noodig te zijn ter raadpleging in onze zwaarwichtige onderneming, om het best mogelijke evangelie voor de onafhankelijke Philippijnsche kerk te verkrijgen."

Wat de inhoud van dit evangelie zijn zal, kan hieruit worden afgeleid, dat de namen en bewijsvoeringen van Bauer, Straus, Rénan, Eichhorn en zelfs Voltaire, gedurig gebruikt worden, terwijl de getrokken conclusiën grootendeels met die van deze bekende bestrijders van de waarheid Gods overeenkomen. Dit neemt echter niet weg, dat de Philippijnsche bisschoppen de verklaring afleggen, dat zij Rénan en de anderen niet volgen, omdat deze de godheid van Christus loochenen.

Volgens het „Nieuwe Evangelie" der Philippijnen, waren de evangelisten en apostelen niet onfeilbaar. De thans bestaande evangeliën zijn later te boek gesteld uit de overleveringen van wat Jezus had gesproken en gedaan; van daar dat er zoo veel fouten in gevonden worden. In deze duisternis zal het nieuwe evangelie licht verspreiden. Het onware zal van het ware gescheiden worden, zoodat we eerst in den tegenwoordigen tijd het „zuivere" evangelie krijgen.

Wij lezen althans in het voorwoord: „Met de hulpe Gods tracht de onafhankelijke Philippijnsche kerk te doen, wat tot dusver noch in Europa noch in Amerika is gedaan, namelijk de omwerking van de echte deelen van de vier evangeliën tot een geheel, hetwelk bevat het ware leven en de ware leer van onzen Heere Jezus Christus, tevens gezuiverd van alle bijvoegselen en met elkander strijdende uitdrukkingen."

De tekst van dit nieuwe evangelie bestaat uit gedeelten van Oud- en Nieuw Testament, zoo ingedeeld, dat voor iederen dag een bepaald gedeelte is aangewezen, op het einde waarvan eene korte verklaring gegeven wordt.

In het voorbijgaan zij opgemerkt, dat de Philippijnsche bisschoppen nog zoo ver niet gevorderd zijn in de schriftcritiek als de predikant der Hervormde kerk van 's-Gravenhage, Dr. Cramer, die immers in een preekenbundel uitsprak, dat wij omtrent geen enkel woord of daad des Heeren zekerheid hebben, dat de Christus zóó gesproken of zoo gedaan heeft, als in de evangeliën beschreven wordt.

Het tot dusver uitgegevene handelt over het Messiasschap, de Eenheid Gods (de leer der Drieëenheid wordt verworpen als een droom der wijsgeeren die Plato volgen), de Vleeschwording van dien eenen God uit eene Maagd, de geboorte van Messias, de jeugd en den doop van Jezus, de verzoeking in de woestijn (als verzoeker wordt een Romeinsch soldaat voorgesteld) en de Bergrede.

Als wij een bisschop ontmoetten, die tot deze nieuwe kerk behoort, zouden wij hem ons leedwezen moeten te kennen geven, dat hij Rome's kerk verlaten had om tot iets te vervallen, dat men den naam van kerk niet mag geven. Aartsbisschop Aglipay is met al zijn volgelingen buiten het terrein van de Christeijke kerk gaan staan, al was dit maar alleen door de verwerping van de leer der Drieëenheid. Gelukkig, dat er door Amerikaansche kerken nog op de Philippijnen geëvangeliseerd wordt. Moge dezer arbeid verhinderen, dat nu Rome van dit terrein is afgedrongen, het ongeloof er vrij spel krijgt.

Gemengd Nieuws.

Uit Bremen. In de stad Bremen viert het modernisme zijne triumfen. Maar daartegenover staat dat zij die de belijdenis hunner Evangelische kerk nog liefhebben, zich aaneengesloten hebben in de »Evangelische Verein", welke vereeniging nu het plan heeft opgevat om de geestelijke verzorging van de zich snel uitbreidende voorsteden van Bremen ter hand te nemen. De noodige middelen om dit plan ten uitvoer te leggen, zoekt genoemde vereeniging door vrijwillige bijdragen van de geloovigen te verkrijgen. De predikanten die voor deze nieuwe deelen der stad noodig zijn, wil de »Verein" òf zelve beroepen òf door »een positieve gemeente" laten beroepen, welke gemeente dan van de vereeniging de noodige middelen ontvangt. Het eerste beroep is reeds uitgebracht en wel door de groote St. Pauli Zion-Gemeente op den linker oever van de Weser. De keuze viel op den predikant Boche, tegenwoordig predikant te Delmenhorst. Hoe het nu gaan moet wanneer het dezen predikant gelukt eene gemeente te vergaderen, is ons niet duidelijk.

Uit de Fransche Protestantsche Kerken. Er zijn op dit oogenblik door 902 Protestantsche gemeenten »associations cultuelles" gevormd; daarvan behooren 72 tot Luthersche gemeenten. Hieruit blijkt, dat alle niet-Roomsche kerken zich de wet op scheiding van kerk en staat hebben laten welgevallen. Wij kunnen dit niet anders dan betreuren.

Een 400 Gereformeerde kerken hebben zich vereenigd tot een nationalen bond van de Gereformeerde kerken van Frankrijk. De kerken in dien bond vereenigd, hebben een budget van 1.132.000 francs, voor welke som men op een kleinigheid na, ingeschreven heeft.

Zouden de overige Gereformeerde kerken zich aaneensluiten op den grondslag der Gereformeerde belijdenis van la Rochelle? Wij hopen het.

Voor de Londensche Police-Court stonden dezer dagen drie-en-dertig personen wegens dronkenschap terecht. Hieronder waren twee-en-twintig vrouwen, »welke òf gehuwd waren òf tot den deftigen stand behoorden". Hij die dit mededeelt voegt er aan toe, dat de meeste vrouwen niet de minste schaamte toonden over het feit, dat zij voor den rechter wegens dronkenschap moesten verschijnen. Het is een veegteeken voor het Engelsche volk, dat dronkenschap zoozeer vermeerdert onder vrouwen, niet het minst onder die, welke men vrouwen van stand pleegt te noemen, en dat niettegenstaande de ijverige, krachtige propaganda van zoovele geheel-onthouders genootschappen.

Dood van Dr. J. G. Paton. Op 82-jarigen leeftijd is te Canterburg, Melbourne, Dr. Joh. G. Paton, de apostel der Nieuwe Hebriden, de rust ingegaan, die weggelegd is voor het volk van God.

In zijn jeugd leerde hij het handwerk zijns vaders. In dien tijd werkte hij lang; van 's morgens 6 uur tot 's avonds 10 uur met twee uur rust voor de maaltijden. Reeds als jongen had hij zich aan den Heere overgegeven en besloot hij in het Koninkrijk Gods te arbeiden. Niettegenstaande een 14-urigen werkdag, wist hij nog tijd te vinden zich op de beginselen van de Latijnsche en Grieksche taal toe te leggen. Dit nam niet weg, dat hij zich van harte op zijn handwerk toelegde, hetgeen hem later in zijn arbeid op de Zuidzee eilanden goed van pas kwam.

Hij werd na verloop van tijd geroepen om te Glasgow in de inwendige zending werkzaam te zijn, waaraan het privilegie verbonden was, dat hij een jaar lang zou worden opgeleid aan het Free Church Normal College. Op zijn vier en dertigste jaar werd hij als zendeling naar de Nieuwe Hebriden uitgezonden.

Zijn eerste ervaringen als zendeling te Tanna beschrijft hij aldus: »Van den beginne af hadden mij met moeilijkheden te worstelen en verkeerden wij in gevaren. Wij waren nog maar twee of drie dagen op het eiland geweest, toen in een gevecht niet alleen zes menschen werden gedood, maar ook gekookt en opgegeten. De inboorlingen kwamen om mij mijn huis te zien bouwen. Twee stammen die niet op goeden voet met elkander verkeerden, kwamen daarom samen, oude veeten werden weer opgehaald en op eens waren zij op leven dood aan het vechten gegaan. Wij worstelden drie en een half jaar door onder vele moeilijkheden, terwijl dikwijls een aanslag gedaaan werd op ons leven. Voor het eind van deze periode waren mijne vrouw en mijn kind gestorven. Ik had de taal geleerd, en deze ook tot een schrijftaal gemaakt; ik vorderde al aardig, toen op eens de tegenstand losbrak. Twee zendelingen die van dezelfde zending uitgingen, de heer en mevrouw Gordon, waren te Erromanga vermoord. Telkens weer op nieuw zochten de inboorlingen mij te vermoorden, en ten slotte viel een jong missionair, de heer Johnson, aan mijne zijde, toen een aanval op ons gedaan werd. Het station moest opgebroken worden. Een week of wat schuilde ik bij een vriendelijk hoofd, en gedurende dien tijd dobberde ik als het ware tusschen leven en dood. Ik verborg mij op een nacht in een vijgenboom en dacht er over om over de zee te ontkomen. Ik liep rond naar de andere zijde van het eiland waar zich een andere zendeling met zijne vrouw bevond. Na twee maanden gingen wij allen in een schip weg. De vrouw van den zendeling stierf toen wij te Ameitum gekomen waren en de zendeling zelf stierf kort daarop op het eiland Mare'.

Maar Dr. J. Paton keerde weder naar de Nieuwe Hebriden terug en arbeidde jaren lang met veel zegen te Tanna en later te Aniwa. Toen het gevaar om gedood te worden het grootst was, kwamen er twee Engelsche oorlogsschepen; de kommandant kon den zendeling echter niet overhalen zijn arbeidsveld te verlaten.

Winckel.

Voor Kinderen.

TWEE WERELDEN.

Bezoek.

XVI.

Met veel hartelijkheid werd Rika in het ouderlijk huis ontvangen. Moeder weende bijna van vreugd, toen zij haar kind wederzag, en had wel willen zeggen: Blijf maar voor goed weer hier. Dat ging echter op het oogenblik niet. Vrienden en kennissen die wisten dat zij komen zou, kwamen Rika opzoeken, en heel den middag na haar aakomst had zij het druk met vertellen.

Grootvader die haar eveneens hartelijk welkom had geheeten, zat met stil genoegen, zijn lange pijp rookende, nu eens Rika dan weer de anderen aan te zien. Kobus daarentegen sprong als een kleine jongen nu en dan door de huiskamer, als kon hij zijn blijdschap niet genoeg lucht geven.

Toen vader des avonds van de reis thuis kwam, moest alles nog eens weer verteld. Ieder vond dat Rika het bijzonder goed had getroffen, en mijnheer en mevrouw Brandwijk beste menschen waren. Ook kon Rika in waarheid zeggen, dat zij het er goed had. Veel moeilijk werk had zij niet te verrichten, en de diensten die van haar gevergd werden, kon zij met genoegen doen, wijl zij er zelf lust in had.

„En kan je nu met zulke menschen uit grooten stand omgaan?" vroeg moeder, „was je dat niet vreemd?"

„Och, eerst wel," was het antwoord, „maar het went gauw. En ze zijn ook altijd heel vriendelijk."

Heel de volgende dag werd besteed aan het brengen en ontvangen van bezoeken. Rika had